

De tyske Fagforeninger, som ved Udgangen af 1912 talte 3 034 000 Medlemmer inden for de tre Hovedgrupper og 815 000 i de saakaldte uafhængige Foreninger, er i Løbet af det betragtede Aar kun forøget med c. 156 000 Medlemmer, hvorimod de i Foreninger organiserede Arbejdsgivere ved Begyndelsen af Aaret 1913 sysselsatte 300 000 flere Arbejdere end Aaret forud.

A. H.

III.

Det økonomiske Samkvem mellem England og Tyskland.

Spørgsmaalet om det tyske Riges voksende Betydning i Industri og Handel har i de senere Aar stadig beskæftiget de engelske Statistikere og Nationaløkonomer. Snart har man opstillet Tysklands stærke Udvikling som en Trusel og som en Spore for Englands Økonomi, snart har man gjort Rede for at Tyskland, trods alt, dog endnu paa mange Punkter baade udviklede sig mindre stærkt og heller ikke var naaet saa vidt frem som England, der altsaa ikke behøvede at frygte, og snart — og det er f. Eks. især »The Economist« — har man lagt Hovedvægten paa en Fremhævelse af den stadig voksende nærmere økonomiske Forbindelse mellem tysk og engelsk Industri. Det var ikke mindst til disse Fællesinteresser, man paa begge Sider af Kanalen og andetsteds satte sin Lid, naar Talen var om Udsigterne til at finde en venskabelig modus vivendi for de to store Nationer. Dengang. —

Endnu saa sent som den 16. Juni i Aar havde The Royal Statistical Society som Dagsorden: »The economic relations of the British and German Empires«. Der findes i Indledningsforedraget Betragtninger af ovenfor antydede Afskygninger: ansporende, smigrende og beroligende. Til de første hører følgende Oversigt over Udviklingen af Vareomsætningen med Udlandet i de to Riger i det kvart Aarhundrede, Wilhelm II har været tysk Kejser:

	Vareomsætningens Værdi			
	England		Tyskland	
	Indførsel 1000 £	Udførsel 1000 £	Indførsel 1000 £	Udførsel 1000 £
1888 ...	323600	234500	163215	160370
1912 ...	632902	487223	534775	447840
Tilvækst:				
Absolut	309302	252723	371560	287470
%	92,5	107,7	227,6	179,3

Disse Tal viser ikke blot for Tysklands Vedkommende en meget betydelig procentmæssig Stigning i Ind- og Udførselsbeløbene, men af de absolute Tal fremgaar det, at medens det tyske Riges Indførsel i 1912 stadig var betydelig ringere end Englands, var Tysklands Udførsel i 1888 halv saa stor som den engelske, men i 1912 næsten lige saa stor.

Det oplyses endvidere, at i 1911 var Tysklands Indførsel til Forbrug (Specialindførselen) godt 477 Mill. £, hvoraf over 88 Mill. kom fra England og dets oversøiske Besiddelser. Næsten en Femtedel af den tyske Indførsel kom saaledes fra »The British Empire«, og en omtrent lige saa stor Del af Udførselen gik til de samme Lande. Det er interessant at se, at den direkte Samhandel mellem Tyskland og selve England i Løbet af den sidste halve Snes Aar er bleven formindsket, medens Forbindelserne mellem Tyskland og de engelske Kolonier er blevne talrigere — vel nok en Følge af Tysklands voksende Sejlads paa alle Have, hvorved mange Forretninger, der tidligere gik over Moderlandet, nu direkte kan afgøres med Kolonierne.

Foredragsholderen beskæftiger sig dernæst indgaaende med de to Rigers Nationalindtægt og Nationalformue og kommer til det Resultat, at det tyske Riges Nationalindtægt nu er 2 Milliard £ eller 30 £ pr. Indbygger mod 1075 Mill. £ i 1896 (20,5 £ pr. Indb.). De tilsvarende Tal var for England 1430 Mill. £ (36 £ pr. Indb.) i 1896 og 2140 Mill. £ (47 £ pr. Indb.) i 1912. Her er England saaledes forud for Tyskland, baade absolut set og

under Hensyn til den forholdsmæssige Stigning. -- For Nationalformuens Vedkommende anfører Foredragsholderen Helfferichs sidste Beregning for Tyskland, der angiver 16,6 Milliard £ som det tyske Riges Nationalformue nu om Dage. Selv kommer Foredragsholderen for Englands Vedkommende til 16,5 Milliard £; i de absolute Beløb skulde der derefter ikke være nogen Forskel af Betydning, men pr. Indbygger kommer England altsaa højst med 336 £ pr. Indbygger mod 227 £ for Tysklands Vedkommende.

Et Spørgsmaal af stor Interesse i denne Sammenhæng frembryder Anbringelsen af Kapitaler i fremmede og oversøiske Lande. Det anføres, at England har anbragt 3,8 Milliard £ eller 23 $\frac{0}{10}$ af Nationalformuen i Kolonierne eller i fremmede Lande, medens Tyskland har anbragt 1 Milliard eller 6,6 $\frac{0}{10}$ af sin Nationalformue uden for Riget. Nogen nyere Opgørelse over hvorledes Tyskland har anbragt disse Kapitaler, foreligger ikke, men efterstaaende Oversigt fra 1904 er trods sin Ælde af ikke ringe Interesse; der er kun Tale om direkte anbragte Kapitaler, ikke om Besiddelsen af Aktier og Obligationer fra de anførte Lande.

Tyskland havde i 1904 anbragt i	1000 £
Tyrkiet.....	17500
Afrika.....	67500
Persien, Arabien og Britisk Indien	3750
Syd-Øst Asien.....	12500
Øst-Asien.....	22500
Australien og Polynesien.....	20000
Central-Amerika og Vestindien.	60000
Sydamerika (Vestkysten).....	27500
do. (Østkysten).....	80000
U. S. A. og Kanada.....	150000

Foredragsholderen anslaaer den i Rusland og russiske Papirer nu anbragte tyske Kapital til ca. 150 Mill. £ og det tilsvarende Tal for Rumænien til 50 Mill. £, for Tyrkiet til 40 Mill. £. Som nævnt regner han med, at der

i alt er anbragt 1 Milliard £ i tysk Kapital paa denne Maade. Men medens dette Beløb, som anført, kun er en Fjerdedel af det tilsvarende engelske, og medens der gennemsnitlig i de sidste 5 Aar aarlig er anbragt engelsk Kapital i Kolonierne og fremmede Lande til et Beløb af 160 Mill. £, udbødes der f. Eks. i Tyskland i 1912 kun for 13 $\frac{1}{2}$ Mill. £ ikke-tyske Papirer. Ganske omvendt var Forholdet for indenlandske Papirer. Af disse emitteredes i Tyskland i nævnte Aar for 137 $\frac{1}{2}$ Mill. £ (eller for 10 Gange saa meget som af udenlandske), i England derimod kun for 45 Mill. £ (eller et Beløb, der svarer til en Fjerdedel af de fremmede Papirers). Denne vældige Udvandring af engelsk Kapital fylder den engelske Foredragsholder med Stolthed, hører til den Gruppe Betragtninger, jeg ovenfor omtalte som de smigrende. Foredragsholderen siger: »Denne Udstrømning af (engelsk) Kapital er af vital Interesse for Verden i Afmindelighed og for Tyskland i Særdeleshed. Det, at der i London ydes Laan til uudviklede Lande som Argentina, Brasilien, Chile, Kina, Japan, Australien, Indien, Sydafrika, Kanada, og Straits Settlements og Vestkysten af Afrika forøger i tilsvarende Grad disse Landes Evne til at købe i Europas Industricentre, at da de forenede Kongeriger ikke selv kan forsyne disse Lande med, hvad de har Brug for af Industrivarer og andre Fornødenheder, har Tyskland næsten lige saa megen Fordel heraf som England. Jeg er sikker paa, at hvis en saadan Ulykke som en Krig skulde forhindre Storbritannien i at anbringe Kapital i fremmede Lande, vil samtidig Tysklands Udførsel Verden over indskrænkes overordentlig stærkt, og for at vedligeholde sin Vareomsætning med Udlandet vilde Tyskland blive nødt til at anbringe Kapital i fremmede Lande i en langt større Udstrækning end det nu finder det hensigtsmæssigt . . . »Paa den anden Side opsamler Storbritannien aarlig en større Overskuds-Indtægt end de, der leder Landets økonomiske Politik, synes at mene, at der kan findes fordelagtig Anvendelse for indenfor de forenede

Kongerigers Grænser, og Tysklands og Englands Interesser i denne meget vigtige Sag er saaledes fælles«. Føjer man nu hertil det ovenomtalte store Handelssamkvem mellem de to Riger, der er saa meget intimere og betydningsfuldere som det mere og mere er kommet til at dreje sig om Halvfabrikata, og altsaa betyder en Arbejdsdeling mellem Landene, syntes Foredragsholderen at være i sin Ret til at mene, at »vi kan med Tillid se den nærmeste Fremtid i Møde, hvad angaar det økonomiske Samkvem mellem de to Riger«, og det saa meget mere som »de britiske Handelsveje er saa godt anlagte og fører saa viden om«, at der kun kan ventes Fordel for den engelske Handel ved at Tysklands Industri vokser.

Men ogsaa paa de sociale Omraader har de to Riger arbejdet sammen og brugt hinandens Erfaringer. »Tyskland og Storbritannien har været Pionerer for den sociale Lovgivning. De er ved at løse eller har allerede løst Spørgsmaalet om at omdanne deres Befolkninger fra Landbrugs- til Industrierhvervet ... Endnu større økonomiske Problemer venter deres Løsning, f. Eks. Mæglingen mellem Kapital og Arbejde -- og Menneskeheden kan haabe at opnaa ligesaa meget godt af et Samarbejde mellem Tysklands og Storbritanniens store og kraftige Nationer, som den kan vente at komme til at lide under deres tilslørede eller aabenbare Strid. Hvis Faren for en ødelæggende økonomisk Konflikt skal undgaaes, maa Tysklands og Englands nationale og imperialistiske Politik tildannes og ledes under skyldigt Hensyn til saavel deres særlige som deres fælles Interesser; men gøres det, haaber jeg, at Faren for økonomiske Rivninger maa være fjernet«. Det var denne Art af Udtalelser, jeg ovenfor karakteriserede som beroligende. Dengang. —